

Riktlinjer för tillträde till kollektivtrafikens hållplatser och bytespunkter

Handläggare: Lars Flintzberg
Verksamhet: Regionledningskontoret
Datum: 2017-01-25
Diarienummer: RÖ 2025-11829

Dokumenthistorik

Version	Datum	Kommentar	Handläggare
6.0	2022-02-01	Revidering av datum i bilaga för kapacitetsansökan för 2023	Lars Flintzberg
7.0	2023-02-10	Revidering av datum i bilaga för kapacitets-ansökan för 2024	Lars Flintzberg
8.0	2024-04-23	Revidering av datum i bilaga för Kapacitetsansökan för 2025	Henrik Fahlbeck
9.0	2025-01-13	Revidering av datum i bilagan för kapacitetsansökan för 2026	Lars Flintzberg
10.0	2025-11-13	Revidering av datum i bilagan för kapacitetsansökan samt revidering av anläggningsbeskrivning för 2027	Lars Flintzberg

Innehåll

1 Inledning	4
1.1 Allmänt.....	4
1.2 Regional kollektivtrafikmyndighet	4
2 Process för tilldelning av kapacitet	4
2.1 Allmänt.....	4
2.2 Berörda anläggningar	5
2.3 Interregional trafik	5
2.4 Tilldelningsperioder	5
2.5 Ansökan	5
2.6 Kapacitetstilldelning.....	6
2.7 Hantering vid överbelastning.....	6
2.8 Prioritetsordning vid överbelastning	6
2.9 Inskränkningar i nyttjande av tilldelad kapacitet	7
2.10 Överlåtelse av kapacitet.....	7
2.11 Ej nyttjad kapacitet	7
3 Tilläggstjänster	8
3.1 Allmänt.....	8
3.2 Fast information	8
3.3 Dynamisk information.....	8
3.4 Drift och underhåll.....	8
3.5 Övrig hållplatsutrustning	9
3.6 Avtal.....	9
4 Avgifter.....	9
4.1 Allmänt.....	9
4.2 Angöringsavgifter	9
4.3 Avgifter för tilläggstjänster	10
4.4 Avgifter för ej utnyttjad tilldelad kapacitet.....	10
5 Tillsyn	10
5.1 Tillsynsmyndighet.....	10
5.2 Tvist.....	10

BILAGOR

Bilaga Anläggningsbeskrivning och tidplan för ansökan av kapacitet

Blankett Anmälan om utförande, förändring eller upphörande, av kommersiell trafik

1 Inledning

1.1 Allmänt

Kollektivtrafiklagstiftningen innebär att kollektivtrafikföretag ges möjlighet att fritt etablera kommersiell trafik på den svenska marknaden för regional kollektivtrafik. Sådan kommersiell trafik ska tillsammans med upphandlad trafik ha konkurrensneutrala och icke-diskriminerande villkor för tillträde till terminaler, knutpunkter och hållplatser. Eventuell prissättning för angöring på tomtmark ska vara transparent.

1.2 Regional kollektivtrafikmyndighet

Region Östergötland är som regional kollektivtrafikmyndighet politiskt och ekonomiskt ansvarig för den samhällsfinansierade regionala kollektivtrafiken i Östergötland. Regionen har organiserat den regionala kollektivtrafikmyndigheten så att uppgifterna hanteras av en särskild trafik- och samhällsplaneringsnämnd under regionfullmäktige. Operativa frågor har trafik- och samhällsplaneringsnämnden i sin tur uppdragit till det av Regionen helägda AB Östgötatrafiken att utföra.

Kollektivtrafikmyndigheten ska enligt lagstiftningen bland annat upprätta ett regionalt trafikförsörjningsprogram, med mål och strategier för kollektivtrafikens utveckling. Myndigheten ska även fatta beslut om allmän trafikplikt för den regionala kollektivtrafik som samhället avser att ta ansvar för och teckna avtal om.

Myndigheten svarar även för att tilldela tillträde till offentligt ägd infrastruktur till de trafikföretag som avser utföra regional kollektivtrafik. Myndighetens uppdrag omfattar endast sådana hållplatser och bytespunkter som även trafikeras av den samhällsfinansierade kollektivtrafiken.

2 Process för tilldelning av kapacitet

2.1 Allmänt

Trafikföretag som avser utföra regional kollektivtrafik ska ansöka hos kollektivtrafikmyndigheten om tillträde till de hållplatser och bytespunkter på tomtmark trafikföretaget önskar nyttja. För hållplatser och bytespunkter på allmän platsmark, där kapaciteten är fri att nyttja inom ramen för gällande trafikregler, behöver trafikföretag endast anmäla till myndigheten vilka anläggningar trafikföretaget avser trafikera. Ansökan krävs dock alltid i det fall trafikföretaget önskar utnyttja övrig service som erbjuds på aktuell anläggning.

Ett trafikföretag som önskar trafikera sådana hållplatser eller bytespunkter på tomtmark som inte omfattas av kollektivtrafikmyndighetens uppdrag ska ansöka hos väghållaren eller anläggningsägaren om tillstånd att få trafikera anläggningen.

2.2 Berörda anläggningar

Av *Bilaga Anläggningsbeskrivning* framgår vilka hållplatser och bytespunkter som omfattas av kollektivtrafikmyndighetens uppdrag.

I bilagan beskrivs utöver uppgifter om tillgänglig kapacitet på hållplatsen/bytespunkten även vilken typ av utrustning som finns på anläggningen samt vilken övrig service som erbjuds.

2.3 Interregional trafik

Interregional trafik som önskar trafikera hållplatser eller bytespunkter med särskilda angöringsytor avsatta för sådan trafik ska i första hand erbjudas tillträde till dessa ytor. Ansökan om tillträde sker hos anläggningsägaren.

Interregional trafik kan även erbjudas tillträde till sådana hållplatser och bytespunkter som omfattas av kollektivtrafikmyndighetens uppdrag och som av myndigheten bedöms ha outnyttjad kapacitet till förfogande. Kollektivtrafikmyndigheten bedömer vilken kapacitet som kan tillhandahållas.

2.4 Tilldelningsperioder

Tilldelningsperioderna för tillträde till hållplatser och bytespunkter följer Trafikverkets perioder för tillträde till tåglägen. Tillträde lämnas för en tilldelningsperiod i taget. Om trafikföretagets planerade trafikeringsperiod överskrider en tilldelningsperiod, ska trafikföretaget ansöka om nytt tillträde för kommande tilldelningsperiod.

2.5 Ansökan

Ansökan om tillträde till hållplats/bytespunkt ska vara myndigheten tillhanda senast 21 dagar innan aktuell trafik avses påbörjas. Ansökan sker på blankett ”*Anmälan om utförande, förändring eller upphörande, av kommersiell trafik*”.

Ett trafikföretag som avser förändra eller upphöra med sin trafik ska anmäla detta minst 21 dagar före planerad förändring. Anmälan sker på blankett ”*Anmälan om utförande, förändring eller upphörande, av kommersiell trafik*”.

Av redovisningen i *Bilaga Anläggningsbeskrivning* framgår vilka hållplatser och bytespunkter som bedömts ha kapacitetsbrist. Ansökan om tillträde till sådana hållplatser/bytespunkter ska ske enligt tidplan som framgår av *Bilaga Tidplan för kapacitetsansökan*.

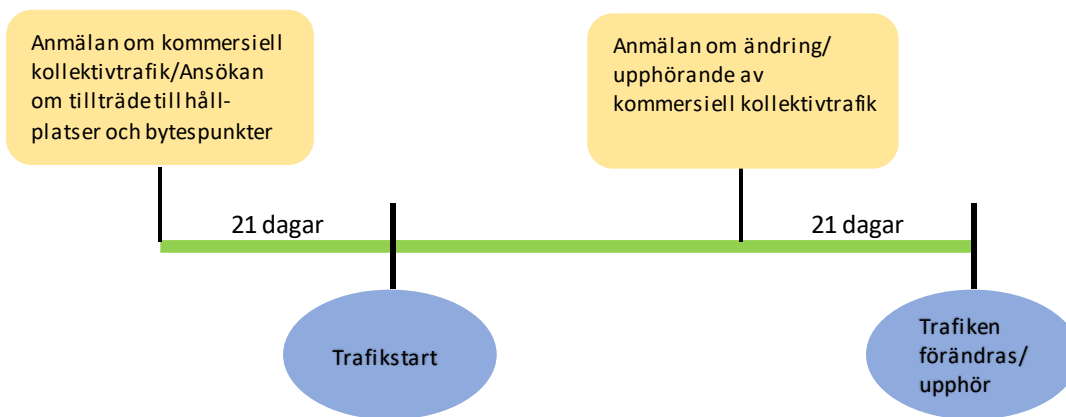

Bild 1. Tidpunkter för ansökan respektive anmälan

2.6 Kapacitetstilldelning

Kollektivtrafikmyndigheten ska i möjligaste mån tilldela kapacitet på hållplats/bytespunkt löpande enligt trafikföretagets ansökan. Tilldelning sker i första hand inom ramen om maximalt +/- 3-minuters förskjutning från ansökt tid.

Vid flera ansökningar om kapacitet på samma hållplats/bytespunkt ska kollektivtrafikmyndigheten utifrån inkomna ansökningar ta fram förslag till fördelning av tillgänglig kapacitet. Berörda parter ska ges möjlighet att yttra sig över förslaget.

Myndigheten ska i förslaget till kapacitetsfördelning eftersträva att genom samordning av ansökningarna lösa de eventuella intressekonflikter som kan komma att uppstå med anledning av inkomna ansökningar. Om ansökningarna inte kan samordnas kan myndigheten förklara hållplatsen/bytespunkten som överbelastad och ange under vilka tider så är fallet.

2.7 Hantering vid överbelastning

För hållplatser och bytespunkter som under kapacitetstilldelningen förklarats överbelastade sker tilldelning av kapacitet enligt särskild prioritetsordning. Kollektivtrafikmyndigheten kan med stöd av denna prioritetsordning föreslå sökande annan tilldelning av kapacitet än den ansökta.

Kollektivtrafikmyndigheten ska vid överbelastning snarast underrätta infrastrukturägaren om vilka behov av ytterligare kapacitet som bedöms behöva tillföras aktuell hållplats eller bytespunkt.

2.8 Prioritetsordning vid överbelastning

I de fall där kollektivtrafikmyndigheten inte kan erbjuda tillträde enligt trafikföretagets ansökningar fördelas tillträde enligt följande prioritetsordning:

1. Vilken trafik som avses trafikera hållplatsen eller bytespunkten
 - a. Trafik som utförs med stöd av beslut om allmän trafikplikt.

2. Volym och trafikeringsperiod
 - a. Trafik med hög turtäthet under en längre sammanhängande period, tilldelas tillträde före trafik med lägre turtäthet, alternativt motsvarande turtäthet men under en kortare trafikeringsperiod.
3. Volym
 - a. Trafik som tillhandahåller hög turtäthet tilldelas tillträde före trafik som tillhandahåller en lägre turtäthet.
4. Trafikeringsperiod
 - a. En ansökan om tillträde som tillhandahåller trafikeringsperiod under en längre trafikeringsperiod, tilldelas tillträde före en ansökan som tillhandahåller trafikeringsperiod under en kortare trafikeringsperiod.

2.9 Inskränkningar i nyttjande av tilldelad kapacitet

Vid större störningar i infrastrukturen kan kollektivtrafikmyndigheten, utan förvarning och för den tid som erfordras, komma att behöva vidta åtgärder som inte är förenliga med tidigare beslut om kapacitetstilldelning.

Trafikföretag som erhållit kapacitet vid anläggning som drabbats av störning ska så snart detta är möjligt meddelas prognos för när anläggningen återigen beräknas vara åtgärdad så att tillträde kan ske enligt ursprunglig kapacitetstilldelning.

2.10 Överlåtelse av kapacitet

Tilldelad kapacitet får inte överlåtas. Kapacitet anses inte som överlåten, om den som tilldelats kapacitet inte själv är ett trafikföretag utan anlitar ett trafikföretag för att utföra trafiken.

Om ett trafikföretag överlåtit kapacitet får denne nekas tilldelning av kapacitet vid samma eller nästkommande tilldelningsperiod.

2.11 Ej nyttjad kapacitet

Trafikföretag som har tilldelats kapacitet men som under en 30-dagarsperiod inte utnyttjat hållplatsen/bytespunkten i den utsträckning som tilldelningen omfattar, ska skriftligen till kollektivtrafikmyndigheten meddela skälen härför. Uteblir sådan information eller om fortsatt nyttjande kan förväntas utebli kan kollektivtrafikmyndigheten besluta att återta beslut om tilldelning. Detta gäller inte om det uteblivna nyttjandet beror på faktorer som ligger utanför trafikföretagets kontroll.

Om ett trafikföretag inte nyttjat tilldelad kapacitet, kan detta komma att beaktas vid en senare ansökan av kapacitet.

3 Tilläggstjänster

3.1 Allmänt

Trafikföretag som utför regional kollektivtrafik ska erbjudas möjlighet att informera om sin trafik på de hållplatser och bytespunkter som trafiken nyttjar.

Ansökan om tilläggstjänster ska vara kollektivtrafikmyndigheten tillhanda senast 21 dagar innan aktuell trafik avses påbörjas. Ansökan sker på blankett ”*Anmälan om utförande, förändring eller upphörande, av kommersiell trafik*”.

3.2 Fast information

På sådana hållplatser och bytespunkter som omfattas av kollektivtrafikmyndighetens uppdrag ombesörjer myndigheten all skyltning på de informationsbärare myndigheten tillhandahåller. Utrymme för information på informationstavlor eller i kassetter, om sådana finns, tilldelas efter ansökan och i mån av plats. Trafikföretag som erhållit plats för information ska till kollektiv-trafikmyndigheten lämna in underlag för önskad information anpassad till enligt i *Bilaga Anläggningsbeskrivning* angivna mått på informationstavlor/kassetter för respektive hållplats/bytespunkt.

Eventuell dekal med företagets logotyp för skyltning på topptavlor ska ha måtten 70x120 mm (h/b).

3.3 Dynamisk information

Vissa hållplatser och bytespunkter är utrustade med system som möjliggör dynamisk skyltning. De fysiska anläggningarna ägs i regel av respektive kommun och är ansluten till ett centralt system hos AB Östgötatrafiken. Trafikföretag som önskar informera om sin trafik på en hållplats/bytespunkt företaget trafikerar, ska normalt kunna erbjudas sådan möjlighet.

Trafikföretag som önskar nyttja dynamisk informationsanläggning för information om sin trafik bekostar den eventuella utveckling av befintliga system som erfordras för att möjliggöra detta. Kostnaderna ska baseras på systemägarens kostnader för att möjliggöra trafikföretagets nyttjande av informationskanalen.

3.4 Drift och underhåll

Kollektivtrafikmyndigheten ansvarar för drift- och underhåll av sådan utrustning som myndigheten tillhandahåller på hållplatser och bytespunkter.

3.5 Övrig hållplatsutrustning

Ett trafikföretag som på hållplats eller bytespunkt önskar tillföra sådan utrustning som inte tillhandahålls av kollektivtrafikmyndigheten, ska begära tillstånd för detta hos väghållaren eller anläggningsägaren.

3.6 Avtal

Efter tilldelning av kapacitet ska trafikföretaget och anläggningsägaren/kollektivtrafikmyndigheten ingå de avtal av administrativ, teknisk och ekonomisk natur som behövs för utnyttjande av tilldelad kapacitet/tilläggstjänster. Normalt blir avtal om tillträde till hållplats/bytespunkt endast aktuellt för tillträde till anläggningar på tomtmark. Avtal om tilläggstjänster ska dock finnas för samtliga hållplatser/bytespunkter där dessa tjänster nyttjas.

Avtalen ska minst innehålla information om verksamhetens omfattning, trafikeringsperiod, tilldelad kapacitet/tilläggstjänst, avgifter för den tilldelade kapaciteten/tilläggstjänsten samt eventuella avgifter för tilldelad kapacitet som ej nyttjas.

4 Avgifter

4.1 Allmänt

I det fall att kollektivtrafikmyndigheten beslutat ta ut avgifter för tillträde till, eller annan service på, hållplatser och bytespunkter ska avgifterna tas ut på ett konkurrensneutralt och icke diskriminerande sätt av alla trafikföretag som nyttjar aktuell anläggning/service. Eventuella avgifter ska baseras på faktiska kostnader för tillträdet samt drift- och underhåll av anläggningen.

Avgifter kan även tas ut för tilldelad kapacitet som ej utnyttjas.

4.2 Angöringsavgifter

Vissa hållplatser och bytespunkter kan beläggas med angöringsavgifter beroende på ägande och ansvar. Om en hållplats eller bytespunkt är belagd med angöringsavgift ska detta framgå av *Bilaga Anläggningsbeskrivning*. Kollektivtrafikmyndigheten svarar för att till anläggningsägaren meddela vilka trafikföretag som tilldelats kapacitet vid anläggningen, antalet angöringar och för vilken period kapaciteten tilldelats. För administrationen av angöringsavgifter svarar ägaren till hållplatsen eller bytespunkten.

4.3 Avgifter för tilläggstjänster

Till tilläggstjänster räknas exempelvis ombesörjande av skyltning om trafikföretagets trafik på informationstavlor/kassetter/topptavlor/dynamiska informationssystem.

Kollektivtrafik-myndigheten administrerar avgifter för tilläggstjänster. Avgifter tas ut baserad på kollektivtrafik-myndighetens självkostnader för tjänsten samt drift och underhåll av informationsbärarna.

Avgifter tas även ut för avskyltning och återställning av informationsbärare i det fall trafikföretag upphör att trafikera hållplats/bytespunkt där avtal om tilläggstjänst förelegat.

4.4 Avgifter för ej utnyttjad tilldelad kapacitet

I det fall ett trafikföretag, som efter ansökan tilldelats kapacitet, ej nyttjar den tilldelade kapaciteten äger anläggningsägaren möjlighet att ta ut särskild avgift för ej nyttjad kapacitet.

5 Tillsyn

5.1 Tillsynsmyndighet

Transportstyrelsen är tillsynsmyndighet för ärenden som kollektivtrafikmyndigheten handlägger avseende tillträde till hållplatser och terminaler. Den som bedriver verksamhet som omfattas av kollektivtrafiklagen ska på begäran lämna upplysningar och tillhandahålla sådana handlingar som behövs för tillsynen och för bedömningen av ansökningar om kapacitetstillträde.

5.2 Tvist

Ett trafikföretag eller den regionala kollektivtrafikmyndigheten får till tillsynsmyndigheten hänskjuta tvister om huruvida kollektivtrafikmyndighetens beslut står i överensstämmelse med gällande lagstiftning eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagstiftningen.

Bilaga Anläggningsbeskrivning och tidplan för ansökan av kapacitet

1. Allmänt om anläggningsbeskrivningen

Underlaget innehåller en beskrivning av kapacitet, utformning och utrustning för de hållplatser och bytespunkter för vilka kollektivtrafikmyndigheten svarar för att tilldela tillträde till.

2. Beskrivning av hållplatsstandard

För att snabbare ge en bild av standarden på de olika hållplatserna/bytespunkter har dessa delats in i tre klasser. Nivå 1 innehåller hållplatser/bytespunkter som erbjuder en förhållandevis hög standard medan hållplatser/bytespunkter i nivå 3 har en betydligt enklare/lägre standard. Beskrivningen ger inte på detaljnivå en exakt bild över den enskilda hållplatsen, utan beskriver i stora drag vilken service trafikföretaget kan förvänta sig inom varje nivå. Sålunda kan utbudet/erbjudandet för hållplatser inom samma nivå skilja sig något från varandra.

- Nivå 1. Hållplats/bytespunkt med eller utan hållplatsficka, anpassad för personer med funktionsnedsättning med ledstråk, kontrastmarkering samt förhöjd kantsten. Informationsytor kan i regel erbjudas. Utrustning för visning av avgångstider i realtid och/ eller uppvärmt väderskydd alt. väntsal kan finnas.
- Nivå 2. Hållplats/bytespunkt med eller utan hållplatsficka, anpassad för personer med funktionsnedsättning med ledstråk, kontrastmarkering samt förhöjd kantsten. Informationsytor kan i regel erbjudas. Vissa hållplatser inom kategori 2 är även utrustade med väderskydd.
- Nivå 3. Hållplats/bytespunkt med eller utan hållplatsficka där hållplatsen markeras med stolpe i vägkanten eller på enklare väderskydd. Informationsytor saknas i regel.

3. Kolumnförklaringar

De olika kolumnerna i Anläggningsbeskrivningen innehåller information om:

hplnr: hållplatsens ID-nummer.

namn: hållplatsens namn.

hpl läge: unikt läge per stoppunkt. Varje hållplats kan innehålla ett eller flera hållplatslägen.

alias: vissa hållplatser har kompletterande märkning på hållplatsen t ex D1, D2 Norrköpings resecentrum.

hpl ficka: anger om hållplatsen har hållplatsficka.

tidtabellsstorlek: hållplatsen är utrustad med tidtabellsbärare anpassade för information i angiven storlek. All informations- och tidtabellsmateriel ska levereras på stående sida i aktuellt format.

anpassad: hållplatsen är anpassad för personer med funktionsnedsättning.

väderskydd: hållplatsen är utrustad med väderskydd.

väntsal: hållplatsen är utrustad med uppvärmd väntsal eller uppvärmt väderskydd.

kategori: hållplatsen kategoriseras utifrån vilken service- och utrustningsnivå som bedöms kunna tillhandahållas.

kapacitetsbrist: hållplatsen bedöms ha kapacitetsbrist under hela eller del av aktuell tilldelningsperiod.

angöringsavgift: hållplatsen är belagd med angöringsavgift som fastställs av anläggningsägaren/ förvaltaren.

Tidplan för kapacitetsansökan

1. Allmänt

I syfte att skapa möjlighet till samordning av kapacitetsansökningar på sådana hållplatser och bytespunkter där kapacitetsbrist föreligger gäller särskild tidplan för ansökningar till dessa anläggningar.

2. Tidplan (T27)

2026-04-13	Sista datum för ansökningar avseende kapacitetsperiod 2026-12-13–2027-12-27 (tidtabellsår)
2026-07-06	Kollektivtrafikmyndigheten meddelar förslag till tillträde till kapacitet fr.o.m. 2026-12-13–2027-12-27
2026-07-07 – 2026-08-07	Trafikföretagens tid för yttrande på förslag till tillträde
2026-08-08 – 2026-08-30	Kollektivtrafikmyndigheten samordnar inkomna synpunkter
2026-09-01	Sista datum för begäran om tvistlösning
2026-09-14	Tvistlösning avslutad
2026-09-18	Kollektivtrafikmyndigheten meddelar beslut om kapacitetstillträde för perioden 2026-12-13–2027-12-27